

Wereldsolidariteit
Haachtsesteenweg 579, 1031 Brussel
driemaandelijks
7de jaargang - april-mei-juni 2005
Afgiftekantoor Kortrijk 1 - afdeling 2 - erkenning P309504
V.U.: André Kiekens, Haachtsesteenweg 579, 1031 Brussel

BELGIE - BELGIQUE
8500 KORTRIJK 1
AFDELING 2
4/1132

Wereldburger

35

Beste Wereldburger,

Afrika is een gegeerd continent voor toeristen, ook deze zomer. We spreken dan wel over Egypte, Marokko en Tunesië. De rest van Afrika komt niet in de top 10 voor.

Nochtans zijn er heel wat “avontuurlijke” reisorganisaties die Mali aanprijzen in hun brochures. Te voet, met de boot, te paard, ...op verschillende manieren kan je avontuur beleven in dit mysterieuze land. Telkens pakt men ook uit met de kansen tot “contact met de bevolking”.

En die bevolking spreekt tot de verbeelding : de Touaregs of “blauwe mannen” op hun paarden en kamelen. De nog steeds trekkende nomadenstammen van de peulvolken, de animistische stammen in de Dogonvallei, ...

Ook de namen van de steden doen dromen : Timboektoe, Djenné, Ségou, ...

Het is een dilemma : hoe meer toerisme, op zoek naar authenticiteit, hoe sneller de traditionele cultuur zal verdwijnen.

Hoe respectvol we ook naar ginder gaan, we laten altijd een westerse voetafdruk achter.

Ook ontwikkelingssamenwerking is de zoektocht naar een evenwicht tussen verandering en behoud van het bestaande. “Toegang tot gezondheidszorg is een recht” zeggen Wereldsolidariteit en de Christelijke Mutualiteiten, “ook in Afrika”.

Om dit recht voor iedereen te bereiken moet er nog heel wat veranderen in Mali. De helft van de bevolking is immers nog steeds verstoken van gezondheidszorg en medische hulp.

Ons Belgische model van sociale zekerheid mag dan als het beste ter wereld bekend zijn, het zomaar overplaatsen is geen optie. Net zoals het bij ons gegroeid is vanuit lokale groepen die zich verzekerden in onderlinge solidariteit, moet het in Mali de kans krijgen om van onderuit te groeien. Ziekenfondsen helpen bij hun opstart, steunen bij hun groei pijnen, zalven bij hun kinderziektes. Dat is wat de internationale dienst van de CM zich tot taak stelt, samen met Wereldsolidariteit.

In Mali vonden we daarvoor twee sterke partners : Kondo Jigima en UTM. Snel groeiende organisaties die er echt voor zorgen dat gezondheidszorg betaalbaar wordt.

En omdat de onderlinge solidariteit waar ze beroep op doen zo verankerd zit in de samenleving in Mali, is de verandering duurzaam en onomkeerbaar.

U bent lid van een ziekenfonds, u bent Wereldburger ?

Dan steunt u de oprichting van ziekenfondsen in Mali. Bedankt daarvoor

Fabienne Sichien

Mali

Op verkenning in Mali langs de oevers van de Niger

We verlaten snel de hoofdstad Bamako en volgen de grillige loop van de Niger naar het noorden. Deze route vertrekt vanuit een hectische hedendaagse overbevolkte Afrikaanse stad, om te eindigen in een ingeslapen, stoffige, geïsoleerde woestijnnederzetting.

Ségou,

Is een bedrijvige handelsstad langs de Niger. De wijk met oude huizen en groene tuinen herinnert aan de Franse koloniale periode.

De oude stad Ségoukoro ligt even buiten Ségou. Het is deze stad die in het boek “Ségou” van Maryse Condé wereldberoemd is geworden. Hier ligt ook de grote leider van de Bambara begraven, één van de vele bevolkingsgroepen in Mali.

Djenné

zou volgens archeologen de oudste en best bewaarde stad zijn ten zuiden van de Sahara. In de derde eeuw voor Christus was het al een handelscentrum op de belangrijke karavaanroutes.

Beroemd is Djenné vooral door de moskee, opgetrokken uit gedroogde kleistenen.

Het is het mooiste voorbeeld van de bouwstijl op de westafrikaanse savanne. De gebouwen kunnen oorspronkelijk eeuwen oud zijn, maar omdat klei gemakkelijk wegspoelt, zijn ze voortdurend in heropbouw.

De markt van Djenné is ook nu nog een belangrijk handelscentrum, honderden marktkramers bieden hun waren te koop aan. Het is een mooie illustratie van de informele economie die dominant is in West Afrika.

Mopti,

Een snel groeiende havenstad aan de Niger. De typische boten “pirouge” of “pinasse” vervoeren mensen, goederen en dieren over lange afstanden. Mopti is een mengmoes van volkeren : vissers (Bozo), nomaden (touareg), veehouders (peul), boeren (Songhai), ...

Het is een afspiegeling van het land waar tientallen volkeren samenleven en evenveel talen worden gesproken.

Bandiagara

Bijna aan de grens met Burkina Faso, op honderden kilometers van de hoofdstad Bamako, op de rand met de woestijn. Niet de stad, maar de rotswanden, de “falaises” zijn indrukwekkend. Op de steile flanken wonen de Dogons, een half miljoen mensen. De Dogons zijn het enige volk in Mali dat niet door de Islam veroverd is, hun dorpen waren hoog in de bergen oninneembaar. Tot op vandaag leven ze volgens eeuwenoude traditie en hebben een eigen natuurreligie.

Over de meeste steden in Mali wordt geschreven in de verleden tijd, hun glorie is allang voorbij. De Dogonvallei is nog actueel. Nu nog. Maar elke reisorganisator heeft een dagje “dogon” op zijn programma staan. En dat merk je als je er komt.

De vallei is Unesco werelderfgoed, ik hoop dat de wereld zijn erfgoed goed bewaart, want anders zullen we binnenkort ook in de verleden tijd over de Dogons spreken.

Timboektoe,

de stad die meest tot de verbeelding spreekt. In de Middeleeuwen was het een vooraanstaande stad met moskeeën en universiteiten. Het was een belangrijke “haven” voor de karavaanhandel. In Timboektoe werden de goederen van de kamelen geladen op boten die dan verder de Niger afvoeren.

Goud, slaven en exotische producten gingen naar het Noorden. Zout, wapens, stoffen en

specerijen vonden hun weg naar het Zuiden.

Timboektoe is al enkele eeuwen over haar glorieperiode heen, intussen is het een stoffige woestijnstad, waar enkel de verwaarloosde gebouwen nog herinneren aan een roemrijk verleden. Toch blijft de naam tot de verbeelding spreken, ze duikt dan ook geregeld op in strips en boeken.

Mali basiseconomie

Rol van vrouwen

Er is een duidelijke taakverdeling tussen mannen en vrouwen. Mannen zijn traditioneel verantwoordelijk voor bestuursfuncties, het beheer van de natuurlijke bronnen en militaire operaties. Vrouwen nemen uiteraard het huishouden, de kleding en de kinderen voor hun rekening, maar ook grote delen van de handel en landbouw. De mannen zorgen voor de woning en het basisvoedsel. Vrouwen zorgen voor de bijgerechten : de ingrediënten voor de “saus” : groenten, fruit, specerijen. Wat van het basisvoedsel een echte maaltijd maakt. Deze logika wordt doorgetrokken bij de verdeling van de sporadische jobs : vooral mannen kunnen er aanspraak op maken. Vrouwen domineren dan weer op de informele markt.

De armste gezinnen zijn volledig aangewezen op de bijdrage van vrouwen. Vooral omdat zij alles in het werk stellen voor de overleving van hun kinderen. Goede economische mogelijkheden zijn dan ook belangrijk als men armoede wil bestrijden. **Microkredieten, of kleine leningen, zijn een belangrijke hefboom** in de bestrijding van armoede. Ze helpen mensen uit de vicieuze cirkel van gebrek aan middelen om basisgoederen te kopen of te investeren in materiaal.

Het is niet verwonderlijk dat in Mali de meerderheid van kleine leningen naar vrouwen gaat, zij zijn het immers die bereid zijn, om voor een basisinkomen, in een streng ritme van sparen en afbetalen te stappen.

Bengkadi, een vrouwengroep in Ségou

In een handelswijk van Ségou ligt het ommuurde domein van de vrouwengroep Bengkadi. Letterlijk betekent dit : “eendracht maakt macht”. Deze groep is één van de vele voorbeelden van hoe vrouwen hun situatie in handen nemen en hun inkomen verzekeren. De vrouwen die lid zijn van de groep kunnen beroep doen op een kleine lening om een eigen activiteit of petit commerce op te zetten. De leden van de groep staan onderling garant voor elkaar, ze garanderen terugbetaling van elke individuele lening. Maar de ambitie van Bengkadi reikt verder : alle leden krijgen vorming en opleiding. Jonge meisjes kunnen een cursus naaien volgen in het eigen atelier. De producten van de groep en de leden worden verkocht in hun eigen winkel. Één van de problemen van vrouwen is het gebrek aan kinderopvang. Vóór de kinderen naar school gaan (vanaf 6 jaar) lopen ze hun moeder achterna. Dit is geen ideale situatie om te werken of opleiding te volgen.

Daarom heeft Bengkadi met eigen middelen een kinderopvangcentrum gebouwd. De stenen hebben ze zelf gebakken, de bouw hebben ze zelf betaald. De gemeente gaf hen de grond voor het gebouw. Het gloednieuwe gebouw is af, maar nog leeg. Ze sparen nu voor speelgoed en didactisch materiaal.

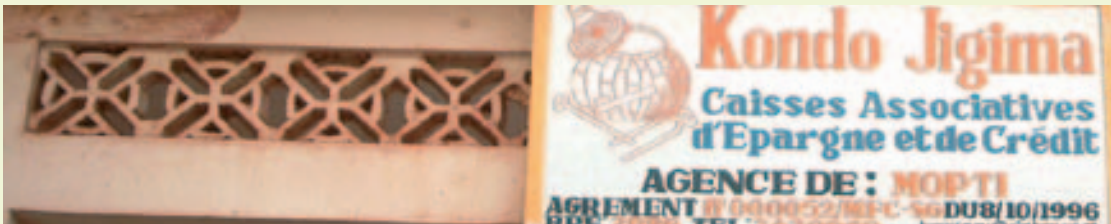
Kondo Jigima

Kondo Jigima is een netwerk van spaarkassen dat werd opgericht in 1991. Aanvankelijk betrof het hier alleen de mensen die werkten in de sector van het “artisanat”, de ambachtslui. In 2004 waren er al 35 kassen aangesloten, met samen 37.000 leden uit alle economische sectoren. Kondo Jigima is aanwezig in 5 regio's die 2/3 van het grondgebied beslaan. De samenwerking tussen Kondo Jigima en Wereldsolidariteit betreft enerzijds het uitbreiden naar gebieden waar nog weinig mogelijkhe-

den aanwezig zijn en anderzijds toegang tot microkredieten voor de armsten door aangepaste voorwaarden en nog kleinere kredieten (minder dan 50 euro).

Het belang van spaar- en kredietkassen

is niet te onderschatten in de Malinese context. De meerderheid van de mensen heeft geen toegang tot “gewone” banken. Ze kunnen geen rekening openen, niet sparen en niet lenen. Daarvoor is hun klantprofiel niet interessant genoeg : ze sparen te weinig en krediet verlenen is een te groot risico. Coöperatieve spaar- en kredietkassen bieden kleine leningen, “micro kredieten” aan hen die een eigen activiteit of handel willen opzetten. Dit gaat niet zomaar : je moet je kredietwaardigheid bewijzen door een tijdlang (meestal enkele maanden) een regelmatig bedrag te sparen. Daarenboven moet je lid zijn van een lokale groep en bereid zijn mee garant te staan voor de leningen die de leden van de groep afsluiten.

Mali de mutualiteit

Betaalbare gezondheidszorg : een recht ?

De overheid in Mali beseft dat voorzieningen alleen het probleem van gebrekkige gezondheidszorgen niet zullen oplossen. Maar ze gaat gebukt onder een zware buitenlandse schuldenlast. Als ze schuldherschikking aanvragen, moeten ze eerst zware besparingen doorvoeren, vaak ten laste van de gezondheidszorgen.

Omdat de overheid van Mali zelf niet over de middelen beschikt om gezondheidszorg betaalbaar te maken, juicht ze de initiatieven van zelforganisatie toe. Mutualiteiten die een systeem van onderlinge solidariteit opzetten, worden erkend en gesteund.

Het sociale middenveld, de “société civile” organiseert zich en neemt de verantwoordelijkheid voor betaalbare gezondheidszorg op zich.

UTM , Union Technique de la Mutualité Malienne

is een nationale structuur die de handschoen opgenomen heeft. Dit netwerk van mutualiteiten is aanwezig in verschillende regio's van Mali en ondersteunt de lokale initiatieven. UTM is opgericht in 1998, intussen is het uitgegroeid tot structurele gesprekspartner met de overheid en de gezondheidsdiensten. Zo is UTM betrokken bij het gezondheidsbeleid van de overheid en zetelen ze in de raad van bestuur van de ziekenhuizen in de regio waar ze operationeel zijn.

Betaalbare gezondheidszorg : een recht !

Dit is het uitgangspunt van de Christelijke Mutualiteit. Dit recht wordt realiteit door onderlinge solidariteit. Bij ons, maar ook in onderlinge solidariteit met mensen in het Zuiden van onze aardbol.

*Gezien van beneden, lijkt iedereen een reus
Gezien vanuit de hoogte,
lijkt iedereen een dwerg
Als solidariteit authentiek is,
Verloopt deze van gelijke tot gelijke
Zij is horizontaal
En niet vertikaal
Dat onderscheidt haar van vernederende
naastenliefde*

Eduardo Galeano (Uruguaanse schrijver)

Het is in deze geest dat de Christelijke Mutualiteiten willen bijdragen tot de opbouw van een meer solidaire, menselijker wereld. Daarom integreert de CM zich in internationale netwerken. Daarom ondersteunt de CM lokale initiatieven van mutualiteiten.

Daarom werkt de internationale dienst van de CM samen met de projectdienst van Wereldsolidariteit aan programma's in het Zuiden die gezondheidszorg betaalbaar maken, ook voor de armsten.

Op 3 mei 2005 is de Internationale Koning Boudewijnprijs voor Ontwikkelingwerk 2004-2005 toegekend aan Ousmane Sy.

Ousmane Sy werd in 1949 geboren in Mali. Hij is het boegbeeld van de decentralisatie en de hervorming van het bestuur in zijn land, maar ook in de subregio van West-Afrika. Deze pionier inzake governance in Afrika is een man met visie. Behoorlijk bestuur is voor hem geen abstract begrip. In Mali maakte hij het concreet door het overheidsbeleid te decentraliseren en door het, via een proces van toenemende democratische participatie, terug te geven aan de bevolking, de gemeenten en de dorpen. Bij aanvang van de decentralisatie telde Mali 19 stedelijke gemeenten. Vijf jaar later, in 1998, waren het er al 703. Telkens werd de lokale bevolking nauw betrokken bij hun oprichting.

Het Selectiecomité motiveert zijn keuze voor Ousmane Sy als volgt: *‘voor zijn krachtige visie en moedige ideeën over governance in Afrika, en voor zijn originele acties in Mali, waar hij door een participatieve decentralisatie en de organisatie van transparante verkiezingen een kader heeft opgezet dat een beter bestuur en een verhoogde stabiliteit stimuleert, twee essentiële voorwaarden voor ontwikkeling’.* Maar dan moeten wel enkele voorwaarden vervuld zijn. *Voor decentralisatie, regionale integratie, en een beter bestuur dat afgestemd is op de eigen belevingen van de Afrikanen.’* Ousmane Sy vat samen waar het om gaat: *‘Decentralisatie versterkt het democratisch proces door zijn basis te verbreden en het op lokaal niveau te verankeren. Daarbij moet rekening worden gehouden met de lokale realiteit. Decentralisatie is ook een hefboom voor de lokale economie omdat ze de besluitvormers dichterbij de lokale actoren brengt. (...) Voortaan zijn dit verwanten en mensen uit de eigen streek, en niet langer mensen die door de centrale overheid worden benoemd.* Ousmane Sy onderstreept hoe belangrijk het is dat zijn boodschap met de Prijs zo’n weerklink krijgt: *‘Het is een goede gelegenheid om nog eens uiting te geven aan een diepgewortelde overtuiging: er is wel degelijk verandering mogelijk in Afrika, ondanks het pessimisme dat in de hand wordt gewerkt door de beelden en al het slechte nieuws. Mijn hele werk en alles wat ik zeg is daarop gericht: aantonen dat verandering mogelijk is.*

Bron: www.kbs-frb.be , website van de Koning Boudewijn Stichting

Mali toegang tot gezondheid

Daarom wordt er bij een nieuw lid telkens een grondig (sociaal) onderzoek gedaan in de omgeving van de nieuwe klant.

Enkele elementen uit het rapport van Kondo Jigima voor 2004 :

- leningen laten vrouwen toe om basisactiviteiten ontwikkelen die nauw aansluiten bij wat ze kunnen, maar waarvoor ze niet over de middelen beschikken
- we merken dat in de gezinnen waar vrouwen een lening afsluiten een verbetering optreedt van de algemene gezondheidstoestand en de kwaliteit van de voeding
- het sociaal netwerk in wijken en dorpen wordt versterkt
- de financiële onafhankelijkheid van vrouwen gaat er sterk op vooruit
- we merken dat vrouwen en hun gezinnen minder geneigd zijn om te migreren naar de steden
- vrouwen krijgen een rol in de beslissingen die in de familie worden genomen

La santé, ça va ?

Gezondheid is een kostbaar goed, voor iedereen. Maar zeker in een land als Mali waar ziek zijn een ramp is, voor jezelf en voor je gezin. Ziek zijn staat synoniem met geen inkomen en onbetaalbare apothekersrekeningen. Het is vaak de keuze tussen cholera en de pest : ofwel schulden maken en het gezin in armoede storten, ofwel sterven bij gebrek aan medicijnen.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat elk gesprek begint met de vraag : “La santé, ça va ?” gevolgd door “Et la famille, est-ce que tout le monde va bien ? “ Een beleefdheidsformule die aantoont hoe belangrijk gezondheid is.

In Mali :

- sterft één kind op vijf voor het vijf jaar oud is aan vaak banale kinderziekten
- is één kind op drie ondervoed
- is er in elk gezin wel iemand met malaria
- heeft meer dan de helft van de bevolking geen toegang tot medische zorg
- zijn er gemiddeld 0.3 doktersbezoeken per inwoner, per jaar

De overheid van Mali heeft de laatste 10 jaar zwaar geïnvesteerd in gezondheidszorgen,

voornamelijk in lokale gezondheidscentra. Op dit moment zijn er zo’n 500 actief, waarvan 300 in landelijk gebied. Het gaat hier over eerstelijnsgezondheidszorg die wordt verstrekt door verpleegkundigen. Voor al deze gezondheidscentra zijn er 63 artsen beschikbaar gevonden, de anderen werken liever in de hospitalen en in de privé sector. Begrijpelijk als je hun lonen ziet en de uitrusting waarmee ze moeten werken in de openbare centra.

Ondanks het feit dat het aantal gezondheidscentra sterk is toegenomen, blijft het aantal mensen dat ze bereiken veel te laag. Mensen zoeken nog steeds hun heil in de traditionele geneeskunde waar ze eeuwenlang op vertrouwd hebben. **Maar de voornaamste reden is de prijs, die een te zware hap uit hun gezinsbudget neemt.**

Hoe armer men is, hoe meer men betaalt aan gezondheidszorg !

Deze paradox komt voort uit het ontbreken van gezondheidsverzekering. Afrikaanse gezinnen nemen 60% van de uitgaven voor gezondheidszorg in hun land voor hun rekening. In Europa is dat gemiddeld 25%, de rest wordt door ziekteverzekering en overheid bijgepast.

“Het ziekenfonds kan zijn herkomst niet vergeten. Het ziekenfonds is wat wij gemeenschappelijk hebben, wij het volk van de arbeiderswereld uit Zuid, Noord, Oost en West. Wij die in verschillende mate geconfronteerd worden met de autoriteit van een economie die enkel rekening houdt met winst, ten voordele van enkele bevoorrechten en ten koste van een uitgebuite massa. Gezondheid is een recht. De Afrikaanse landbouwer die sterft omdat hij geen verzorging kreeg, is dezelfde mens als de Europeaan die steeds minder toegang krijgt tot geneesmiddelen. De oorzaken zijn dezelfde al zijn ze ongetwijfeld dramatischer in het Zuiden dan in het Noorden, maar een zwarte of een blanke die sterft bij gebrek aan financiële middelen is even schandelijk. “

Valerie Van Belle
(internationale dienst CM)

U was weer geweldig! En Mariam ook.

Mariam is ondertussen een ster geworden in Vlaanderen. Voor wie in april in het buitenland zat: Mariam is een baby op 20 januari 2005 geboren in Burkina Faso en symbool van de campagne "wereldwijd werken aan sociale zekerheid" van Wereldsolidariteit.

Mariam ging langs bij minister De Decker van Ontwikkelingssamenwerking, Mariam kwam op televisie en stond op het podium van het muziekfestival Mano Mundo. Mariam was eregaste op de lentefeesten van KAV en de paasvieringen van KBG. Ze bezocht ziekenhuizen, scholen en markten. Begin april kreeg Mariam het gezelschap van Joseph en Altigracia uit de Dominicaanse Republiek, Julián en Francisca uit Guatemala, Denis en Joséphine uit Congo...oftewel de 10 gasten die door Vlaanderen trokken met hun verhaal tijdens de internationale week in samenwerking met ACV.

En Mariam kreeg als geboortegeschenk duizenden handtekeningen, die de Belgische overheid oproepen om meer initiatieven te nemen van **sociale zekerheid overal ter wereld**. Op de dag van de KWB werden van 's morgens vroeg tot 's avonds laat kilometers afgehaspeld ten voordele van de Burkinese mutualiteit Laafi Nooma.

Alle handtekeningen en kilometers zijn nog niet geteld. We hebben ook nog tot juni te gaan, vooraleer minister De Decker ze voorgeschoteld krijgt. We zijn heel benieuwd naar zijn antwoord op onze eisen. Maar zoveel is duidelijk: Mariam heeft mensen geraakt en u was geweldig.

Voor de definitieve resultaten surf regelmatig naar: www.wereldsolidariteit.be

"Wereldsolidariteit altijd in je bereik"

OP HET NATIONAAL SECRETARIAAT :

vzw Wereldsolidariteit
Postbus 20,
Haachtsesteenweg 579,
1031 Brussel
Tel: 02 / 246 36 85
Fax: 02 / 246 38 85
e-mail: wereldsolidariteit@wsm.be
rek.nr. 799-5500000-05

- voorzitter: Jan Renders
- algemeen secretaris: Andre Kiekens
- eindredactie: Fabienne Sichien

IN JOUW REGIO :

- Antwerpen - Johan De Kort
Tel: 03 220 12 05 - joan.dekort@acw.be
- Kempen - Jef Vanhoof,
Tel: 014 40 31 60 - jef.vanhoof@acw.be
- Mechelen - Bertout Hellemans
Tel: 015 29 25 53 - bertout.hellemans@acw.be
- Brussel - Leen Vanderhulst -
Tel: 02 508 89 10 - leen.vanderhulst@acw.be
- Leuven, Kris Daniels
Tel: 016 29 81 28 - kris.daniels@acw.be
- Limburg - Christine Kruythoof
Tel: 011 29 08 08
christine.kruythoof@acw.be

- Zuid-Oost-Vlaanderen - Koen Browaels
Tel: 055 23 79 02 - koen.browaels@acw.be
- Waas en Dender - Marita Meul
Tel: 03 760 13 56 - marita.meul@acw.be
- Gent/Eeklo - Herman Peeters
Tel: 09 269 96 69 - herman.peeters@acw.be
- Brugge - Mia Vandenberghe
Tel: 050 44 43 33 - mia.vandenberghe@acw.be
- Oostende-Westhoek - Philippe Goossens
Tel: 059 55 25 63 - philippe.goossens@acw.be
- Midden en Zuid-West-Vlaanderen - Liesbet Verboven
Tel: 056 23 37 13 - liesbet.verboven@acw.be

Wereldsolidariteit dank zij jou !

Enkel via de steun van duizenden mensen kan Wereldsolidariteit voortdurend en steeds meer projecten steunen in de Derde Wereld.

Giften zijn steeds welkom op het nummer: 799-5500000-05. Het is aan iedereen gegeven om de wereld iets goeds na te laten. U kan nu een beslissing nemen die veel mensen een toekomst geeft. U kan ervoor zorgen dat uw solidariteit met de Derde Wereld verder gaat, ook na uw overlijden. Geef de projecten van Wereldsolidariteit een plaatsje in uw nalatenschap.

Praat erover met uw notaris. U zal ontdekken dat dit niet in het nadeel van uw geliefden hoeft te zijn.

Wereldsolidariteit geniet van een voordelig belastingtarief voor nalatenschappen.

De volgende organisaties werken mee aan de campagne van Wereldsolidariteit en dragen hun steentje bij aan de fondsenwerving. Op die manier steunen zij hun eigen partners in de derdewereld en alle organisaties waar Wereldsolidariteit mee samenwerkt.

